No. 950.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG, 4 JUNIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 3 Junij.

De laatstleden Zaturdag ingekomen *Nota van wijzigingen* in het wets-ontwerp ter regeling van het kiesregt en de *Nota van wijzigingen* in de Tabel, bedoeld in art 100 der wet, munten daarin uit, dat daarbij gehandhaafd worden die beginselen der wet, waartegen wij gemeend hebben met nadruk te moeten protesteren. Zoo blijven daarbij gehandhaafd de beginselen: dat geen acht behoort geslagen te worden op provinciale grensscheidingen; dat dubbele kiesdistrikten van 90,000 zielen de regel, en enkele kiesdistricten de uitzondering behooren te zijn; dat er, door eene »meer dan vreemde" zamenvoeging van gedeelten van provincien en gedeelten van andere provincien, op eene kunstmatige wijze meerderheden moesten gevormd worden, die eenen beslissenden invloed op het verkiezingswerk konden oefenen, en schier overal de vertegenwoordiging eener vast niet onbeteekenende minderheid onmogelijk konden maken.

De absolute beginselen, welke in het eerst aangeboden wets-ontwerp gehuldigd werden, hebben derhalve geene plaats gemaakt voor mildere, meer heilzame beginselen. Ons rest daarom niets anders, hoe pijnlijk het ons ook valle, dan andermaal onze stem tegen dit wets-ontwerp te verheffen en andermaal waarschuwend en met hoogen ernst daartegen op te komen, als tegen een wets-ontwerp, dat, in spijt der historie, in spijt der eigenaardigheden van ons volks-karakter, in spijt van de welbegrepen belangen des lands en in spijt van de wenschen zijner bevolking, heenleidt naar eene alle eigene krachten vernielende en in zich oplossende centralisatie, die in de huldiging eener absolute Staats-oppermagt weldra hare hoogste voltooijing verkrijgen zal;

dat de vertegenwoordiging zal doen zijn eene onwaarheid, omdat de vertegenwoordiging slechts zal zijn eene vertegenwoordiging van een gedeelte des volks, daar, wegens de uitgestrektheid der kiesdistrikten, de verder afgelegene kiezers zich voor hetgeen de verkiezing steeds noodzakelijk moet voorafgaan, en spoedig voor de verkiezing-zelve geheel onverschillig zullen betoonen; daar, wegens de zamenkoppeling van provincien met provincien, aan eene van welke een beslissend overwigt op de andere geschonken is, de geringere fractie der zamengevoegde provincien zich spoedig van alle deelneming aan de verkiezing onthouden zal;

dat de vertegenwoordiging ook daarom zal doen zijn niet slechts eene onwaarheid, maar zelfs een *de belangen eener achtingswaardige minderheid bedreigend* ligchaam, omdat die minderheid niet zal achten dat hare regten en belangen behoorlijk kunnen beschermd worden door een ligchaam, in welks kring zij niet zal kunnen vertegenwoordigd worden, dank hebbe de »meer dan vreemde" indeeling der kiesdistrikten, ten gevolge van welke geheel katholijke streken geamalgameerd worden met geheel protestantsche streken, zoodat daar de kiezers niet als staatsburgers van verschillende politieke meening, maar als belijders van verschillende godsdiensten tegenover elkander zullen staan; — ten gevolge van welke indeeling de benoeming van een katholijken vertegenwoordiger overal, behalve in Noord-Braband en Limburg, meer dan onwaarschijnlijk zal zijn.

Om al deze gewigtige redenen, waarbij, volgens onze gemoedelijke overtuiging, de rust en het heil des Vaderlands, niet minder dan de handhaving van de regten zijner bevolking zoo naauw betrokken zijn, moeten wij blijven protesteren tegen een wets-ontwerp, dat zulke rampzalige vruchten in zijnen schoot verborgen houdt.

Ten betooge, dat wij tot deze plegtige verklaring geregtigd zijn, behoeven wij ons zeker niet op nieuw te verdiepen in de beschouwing noch der hoofdbeginselen waarop het wets-ontwerp berust, noch der belangrijkste van zijne *détails*. Te dien aanzien hebben wij niet opgehouden sinds drie weken onze meening te ontwikkelen en steeds duidelijker toe te lichten. Wij hebben slechts aan te wijzen, tot welke resultaten eene gezette studie der eergisteren overgelegde stukken ons heeft geleid en daarbij te herinneren de hoofdbezwaren, door ons tegen het aangeboden wets-ontwerp in het midden gebragt, om zonneklaar te doen uitkomen, dat onze hoofdbezwaren door de *Nota's van wijzigingen* niet zijn uit den weg geruimd, en wij dus in ons protest moeten blijven volharden.

Bij eene vroegere gelegenheid merkten wij aan, dat zoo velen, elders geboren, doch sinds lange jaren in ons midden gevestigd, van alle deelneming aan het verkiezings-werk werden uitgesloten. In dat bezwaar schijnt de Regering te willen voorzien, daar de Memorie van Beantwoording van den Minister van Binnenl. Zaken dienaangaande mededeelt, dat »een ontwerp van wet, verklarende wie Nederlanders zijn, en regelende de voorwaarden en vormen der naturalisatie, bij den Raad van State aanhangig is. Het gouvernement wenschte dat ontwerp te gelijk met dat der kieswet te zien vaststellen."

Ter zelfde gelegenheid hadden wij ons verklaard tegen het in art. 4 bepaalde, dat namelijk bij de census-berekening »aanslag wegens panden, die de aangeslagene in zekere hoedanigheid bewoont of gebruikt, niet in aanmerking komt;" — de Nota van wijzigingen stelt voor dit art. geheel te doen vervallen.

Regt wordt ook gedaan aan de aanmerkingen, dat geene stembriefjes van waarde zouden zijn, die andere stembriefjes zouden omvatten of waaraan andere zouden zijn vastgehecht (art. 61). De Memorie van beantwoording verklaart door *omvatten* te verstaan: omsloten houden, en het gewijzigd artikel maakt slechts die briefjes van onwaarde, waaraan andere stembriefjes *opzettelijk* zijn vastgehecht.

In een vierde opzigt is aan de onzerzijds uitgebragte bedenkingen te gemoet gekomen. Men zal, in geval van reclame tegen de kiezerslijsten, van de uitspraak van den raad bij de arrondissements-regtbank kunnen appelleeren, zonder gehouden te zijn zich van de tusschenkomst eens procureurs te bedienen.

Overigens verspreiden de naauwkeurig doorgelezene stukken weinig licht over den regel, dien de Minister gevolgd heeft bij de beoordeeling der plaatselijke gesteldheid, naar welke de census moest bepaald worden. Dit alleen blijkt te dien aanzien, dat men niet zoozeer gelet heeft op de gesteldheid van elke plaats, als wel op de collectieve gesteldheid der verschillende gemeenten, waaruit elk kiesdistrikt is zamengesteld. Zoo is dan plaatselijke gesteldheid vertolkt in distrikts-gesteldheid!

Wat den census-zelven aangaat, deze blijft overal dezelfde, behalve te Laren en te Blaricum, waar hij *f* 32 wordt, in plaats van *f* 36, en te Dordrecht, waar hij evenzoo van *f* 36 op *f* 32 wordt teruggebragt. Op geene der ingebragte bezwaren, noch betreffende de uitsluiting van den zoo nuttigen en ordelievenden landbouwenden stand, noch betreffende de voor vele weinig welvarende steden zeer hooge census-bepaling in verhouding tot die voor veel bloeijender steden, is acht geslagen geworden.

Evenmin zijn in aanmerking gekomen de bedenkingen geopperd tegen de voorgeschrevene en uiterst onpraktische wijze, waarop men tegen de kiezerslijsten zal kunnen reclameren, zoodat wij volstaan kunnen met het vroeger gezegde te herhalen: »In 't ontwerp vinden wij de meest mogelijk *omnipotence van den burgemeester, om de kieslijsten op te maken, zoo als hij wil,* en tegen die omnipotence *geen waarborg*. De reclame bij den raad zal meestal weinig baten, en kost bij afwijzing geld. Het appel bij de regtbank zal zelden, zoo ooit beproefd worden, en nog veel minder het beroep in cassatie."

Evenzoo blijft gehandhaafd *de* VERPLIGTE *stemming in de gemeente*, waar de kiezer op de kiezerslijst is gebragt, zoodat burgemeesterlijke intrigues nog schooner spel zullen krijgen dan in 1848.

Evenzoo blijft gehandhaafd de bepaling, dat het bureau van stemopneming beslist over de waarde van het briefje, welks geldigheid wordt betwijfeld, terstond nadat het is geopend, *zonder dat van deze beslissing regt van appel bestaan zal.*

Evenzoo blijft gehandhaafd dat de verkiezing van leden voor de Eerste Kamer *bij de provinciale wet* en *niet bij de kieswet* zal geregeld worden.

Hiertoe bepalen zich de voornaamste wijzigingen in het wets-ontwerp gebragt; de overige gelden meer kenrigheden van stijl, formaliteiten, enz. enz. welker waarde wij niet ontkennen, doch die ter zake niet het allerminste afdoen.

En zoo zijn wij thans gekomen tot de Nota van wijzigingen in de Tabel, bedoeld in art. 100 der wet.

Dienaangaande valt dit aan te stippen:

Het hoofd-kiesdistrict ONDERDENDAM wordt vervangen door ZUIDHORN.

Om wij weten niet juist welke reden, worden in het hoofdkiesdistrikt DEVENTER, Eibergen en Ruurlo vervangen door Warnsveld en Brummen, die aan DOESBORGH vervallen, welk laatste hoofdkiesdistrikt de eerstgenoemde plaatsen daarvoor in ruil aan DEVENTER afstaat.

Eene grootere wijziging ondergaat het hoofdkiesdistrikt AMERSFOORT, schoon het uit fractien der provincien Noord-Holland, Utrecht en Gelderland blijft zamengesteld. Zijn Geldersch gedeelte blijft ongeschonden; in Utrecht staat het zijn stichtsch gedeelte aan het distrikt UTRECHT af; in Noord-Holland krijgt het er het Gooiland bij.

Het hoofddistrikt UTRECHT is niet minder belangrijk gewijzigd. Ten oosten krijgt het van AMERSFOORT, wat het ten westen verliest, en thans afstaat aan het kiesdistrikt GOUDA.

De grootste wijziging wordt in Noord-Holland voorgesteld. Wij hebben vroeger aangemerkt dat het van boven naar beneden in drie smalle reepen was ingedeeld, welker meer dan zonderlinge configuratie wij in 't breede hebben aangewezen. 't Valt niet te ontkennen, dat zijne indeeling thans een veel redelijker aanzien heeft verkregen.

Van het distrikt HOORN is het Gooiland thans afgenomen en aan AMERSFOORT toegevoegd geworden, en het heeft daarvoor een strook lands gekregen, waar van ten noordwesten Haringcarspel en ten zuidwesten de Wormer het uiterste punt is.

De strook thans aan HOORN toegevoegd was ontnomen aan het kiesdistrikt ALKMAAR, dat daarvoor thans schadeloos is gesteld, door dat gedeelte van Noord-Holland bezuiden ALKMAAR, dat bij HAARLEM was betrokken en tot Velzen zich uitstrekte.

HAARLEM verliest het aan ALKMAAR afgestane gedeelte en strekt zich thans uit in Zuid-Holland tot Voorhout. Sloten met Houtrijk en Polanen worden daaraan overigens nog bijgevoegd.

Het verlies der gemeenten van Velzen tot Voorhout, wordt aan het Hoofddistrikt LEYDEN vergoed door toevoeging van eenige gemeenten vroeger bij GOUDA behoorende.

Daarvoor krijgt het distrikt GOUDA thans eenige plaatsen van Utrecht in vergoeding, die vroeger tot het kiesdistrikt UTRECHT behoorden.

Onveranderd blijven alzoo geheel Gelderland, op de kleine genoemde wijziging na, Almelo, Delft en Staats-Vlaanderen.

Ziedaar het resultaat onzer bevinding. Het systeem, door den heer Thorbecke omhelsd, is in zijn ontwerp consequent uitgewerkt en overal zooveel mogelijk gehandhaafd. Wij zullen 't niet andermaal bestrijden; het zoude vruchteloos zijn. Maar wij kunnen niet nalaten aan te merken, dat, als wij zeker waren, dat de heer Thorbecke zijn systeem zoude doordrijven; wij dan ten minste dit van hem hadden verwacht, dat het naar regtvaardigheid zoude worden in praktijk gebragt. En daarin vinden wij ons deerlijk teleurgesteld. Wij behoeven tot bewijs daarvan niets anders aan te voeren, dan dat, bij de veranderingen in de kiesdistrikten gemaakt, alleen dáár zonderlinge indeelingen zijn verbeterd, waar zij de Katholijken noch schaden noch bevoordeelen konden; gelijk integendeel daar, waar, ten schade der Katholijken, op buitensporige wijze vreemdsoortige bestanddeelen zijn zaamgebragt, de distrikten onveranderd zijn gebleven.

'Is het ministerie voornemens den invloed der Katholijken aan deze zijde van den Moerdijk systematisch te vernietigen? Misschien bereikt het dit doel zonder het te hebben beoogd. Maar dan zal het voor de Katholijken zaak worden toe te zien, hoe zij zich bij zoodanige behandeling, die mishandeling zoude kunnen worden genoemd, te gedragen hebben.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Zaturdag, 1 Junij.

In deze zitting zijn ingekomen drie missives van de eerste kamer, houdende kennisgeving van de in de zitting dier kamer van gisteren aangenomen wetten.

Van wege den minister van finantien is ingekomen eene missive, ten geleide van eenige nadere wijzigingen in art. 1 van het eerste ontwerp der scheepvaartwetten.

Een aantal petitien, meest alle bezwaren inhoudende tegen sommige bepalingen der provinciale wet, worden naar de daartoe bestemde commissie verzonden; eenige ingekomen boekwerken zullen in de boekerij der kamer worden geplaatst.

De commissie van rapporteurs heeft haar algemeen verslag in gereedheid omtrent de kieswet, dat stuk wordt gedrukt en zal dezen avond kunnen worden rondgedeeld, met uitzondering van eenige bij de antwoorden overgelegde tabellen, die morgen avond of laatstelijk overmorgen ochtend zullen kunnen worden rondgedeeld — De voorzitter stelt voor, de beraadslagingen te bepalen op Dingsdag 4 Junij.

De heer *Donker Curtius* wenscht, in overeenstemming met het reglement van orde, die discussien eerst Woensdag te houden. Bij stemming wordt het voorstel van den voorzitter *aangenomen* met 28 tegen 16 stemmen.

De commissie van rapporteurs heeft ook haar algemeen verslag in gereedheid nopens het ontwerp, houdende regeling van het regt van enquête. Dat stuk zal gedrukt en de beraadslagingen daarover nader bepaald worden.

De voorzitter stelt thans voor, om den dag te bepalen tot het rigten van vragen door den heer van Hoëvell aan den minister van kolonien en geeft in overweging, om daartoe den dag van Maandag te bepalen.

De heer *van Hall* geeft in bedenking, of de leden dien dag niet zullen behoeven om de stukken in te zien, te wikken en te wegen, welke nopens de kieswet zullen ontvangen worden, waarover reeds, ingevolge het straks genomen besluit, Dingsdag zal worden beraadslaagd.

In omvraag gebragt, wordt met overgroote meerderheid bepaald, dat de dag voor die interpellatie nader zal worden vastgesteld. In dien zin stemde ook de heer *v. Hoëvell.*

De *Minister van Finantien* geeft te kennen, dat hij er grooten prijs op zou stellen, om, wanneer de kieswet en de provinciale wet, bij de behandeling van welke laatste evenzeer groote spoed is, afgehandeld zullen zijn, alsdan de scheepvaartwetten aan de orde te stellen. Er zijn op dit oogenblik nog andere zaken, zoo als de enquête-wet en de interpellatie van den heer *van Hoëvell*, en hij meent, dat het niet onbescheiden te achten is, als hij nu de prioriteit voorstelt voor de behandeling der scheepvaartwetten, ten einde deze niet verder door inmiddels voorkomende zaken worden uitgesteld.

De heer *van Twist* zou het vreemd vinden, nu reeds een dusdanig besluit te nemen; de discussien over beide organieke wetten kunnen zeer lang duren; het onderzoek nopens de provinciale wet is nog niet afgeloopen.

In stemming gebragt, wordt, met 25 tegen 20 stemmen, overeenkomstig het voorstel van den minister van finantien besloten, en dus de scheepvaartwetten aan de orde gesteld na afhandeling der wetten op het kiesregt en de zamenstelling der Provinciale Staten.

De commissie voor de petitien brengt vervolgens o. a. verslag uit op een aantal in hare handen gestelde adressen.

Van Gedeputeerde Staten van Gelderland, verzoekende wijziging van de indeeling der kiesdistricten Doesburg en Deventer. — Griffie.

Van het gemeentebestuur van Brummen, houdende hetzelfde verzoek. — Griffie.

Van het gemeentebestuur van Doetinchem, verzoekende om tot hoofdplaats van het kiesdistrikt te worden verklaard. — Griffie.

Van Th. H. van Swinderen c. s., verzoekende verandering ten aanzien van het invullen van stembriefjes — Griffie. (Op voorstel van den heer van Hall, zullen de verslagen op die petitien, welke de kieswet betreffen, ten spoedigste worden gedrukt, ten einde er kennis van te nemen, te gelijk met het heden in gereedheid gebragte algemeen verslag nopens dat ontwerp.)

Van het gemeentebestuur van Heino, verzoekende verduidelijking der bepaling omtrent geschillen tusschen gemeenten en polderbesturen in de provinciale wet.

Van B. de Bey c. s. te Middelstum; A. J. Abels, c. s. te Ulrum; M. J. van Buiten c. s. te Houwenzijl en Zoutkamp; E. J. Seeger c. s. te Bedum; R. K. Hummelen c. s. te Leens; E. Lindeman c. s. te Warffum, allen verzoekende om vrijheid van onderwijs en van vaccine. — Griffie.

Van H. van Vuuren c. s, te Haaften, inroepende de tusschenkomst van de kamer tot herstelling van hun regt en handhaving van het regt der kerk — De commissie van oordeel zijnde, dat de regering onbevoegd was tot het sluiten der bij dit adres bedoelde overeenkomst, en inlichting ten deze noodig oordeelende, adviseert mitsdien tot de nederlegging van dit adres ter griffie en verzending bij afschrift aan het gouvernement: met te kennengeving, dat de kamer opheldering verlangt omtrent de feiten, bij dat adres opgegeven, en de daarmede in verband staande handelingen van het gouvernement.

De heer *van Heemstra* kan zich met deze conclusie niet vereenigen. De commissie toch zegt in haar rapport, dat de kamer zeer zeker onbevoegd is om over eigendoms-regten te beslissen, en desniettegenstaande adviseert zij, om aan dit adres meerdere oplettenheid te schenken door het voorstel tot depôt ter griffie en verzending aan het gouvernement om bepaalde inlichtingen. Nu vraagt hij, of de kamer, door zich te vereenigen met die conclusie, blijk zou geven van in te stemmen met de klagt? Voorzeker neen; want zij is niet op de hoogte der zaak. Zal die conclusie overigens ook wel kunnen leiden tot een onderzoek en vervolgens tot eene beslissing der kamer? Ook dat niet; want de kamer is ten eene male onbevoegd om over eene kwestie van eigendomsregten uitspraak te doen, als behoorende tot het gebied van de regterlijke magt. Dat beaamt de commissie ook. Maar dan zou het consequenter geweest zijn, te adviseren tot de orde van den dag. Maar als spreker de orde van den dag in deze voorstaat, dan heeft hij volstrekt niet de bedoeling, om deze zooveel geruchts gemaakt hebbende zaak, waarover in brochures, in courant-artikelen en op publieke plaatsen zooveel is gesproken, met den sluijer der geheimzinnigheid te bedekken; integendeel, de transactie betrekkelijk de kapittel-goederen te Haaften en het besluit, waarbij de autorisatie daartoe is verleend, dragen de onderteekening van den spreker in zijne voormalige betrekking als minister voor de zaken der Hervormde eeredienst. Hij neemt de verantwoordelijkheid daarvan voor zijn deel geheel op zich, en het is hem aangenaam in de gelegenheid te zijn, over deze zaak in het openbaar te spreken. Wat toch het regtsbeginsel betreft, moet spreker opmerken, dat de gemeente te Haaften, die bij het adres aanvoert, dat hare belangen gekrenkt en hare eigendommen weggeschonken zijn, nimmer eigenares is geweest van de hier bedoelde kapittel-goederen.

Spreker herinnert in een geschiedkundig overzigt van deze aangelegenheid, *dat die goederen oorspronkelijk afkomstig zijn van de Roomsch-Katholijken.* Toen hier de strijd tegen Spanje en Rome (*sic*) werd gevoerd, heeft de regering de hand op die goederen geslagen, waardoor zij in possessie op den staat kwamen. Nimmer is het gebleken, dat die goederen aan de Hervormde Kerk in eigendom zijn afgestaan; integendeel blijkt, dat de opvolgende regeringen de vruchten dier goederen hebben afgestaan aan de Hervormde Kerk, maar dat de goederen zelve staatseigendom bleven, hetgeen spreker door eenige voorbeelden nader tracht aan te toonen. De Hervormde gemeente te Haaften heeft dit blijkbaar erkend, daar zij de hulp der regering heeft ingeroepen. In de Brochure van den advokaat *Philips* staat, dat aan de Hervormde Kerk de eigendom der bedoelde landerijen is betwist; maar dit is niet het geval, want die eigendom was haar nooit toegekend. Die goederen zijn aan de heeren van Haaften ter *administratie* gegeven; niet altijd was het toezigt van den Staat even goed, en van daar, dat het excedent dier goederen over het algemeen in de particuliere kas van de Heeren van Haaften vloeide. Van lieverlede zijn de goederen van den éénen op den anderen eigenaar overgegaan, tot dat in 1712 dezelve door den toenmaligen heer aan eenen opvolger zijn verkocht, als vrije en onbelaste goederen. Na dien tijd zijn ze ook als zoodanig bezeten tot op 1795, toen zij *via facti* als zoodanig vervielen, terwijl zij in 1812 bij transactie terugkeerden in het bezit van de heeren van Haaften. In dien stand van zaken achtte zich de regering geregtigd, om in het ontstane verschil tusschen de hervormde gemeente aldaar en den eigenaar der heerlijkheid tusschen beide te treden. Bij herhaling heeft de Hervormde Kerk de tusschenkomst der regering verzocht en daardoor als het ware aan de regering een mandaat gegeven. En wat waren nu de eischen der Hervormde Kerk? Dat het tractement van den predikant zou worden gebragt van *f* 400 op *f* 800. Dat heeft de regering door de transactie verkregen, vermits de som, door den eigenaar der heerlijkheid gestort, eene rente tot dat bedrag oplevert. Naar zijne innige overtuiging was de regering bevoegd tot die transactie en is niet de kamer, maar alleen de regterlijke magt bevoegd in deze te oordeelen.

De heer *van Hoëvell* acht deze zaak van het uiterste gewigt ook voor de kennisneming van deze kamer. Juist, omdat het hier geldt handelingen van ministers en omdat, als de overgelegde bescheiden waarheid bevatten, het vorig ministerie in strijd heeft gehandeld met de grondwet, juist daarom is deze zaak van de bevoegdheid der kamer. Hij geeft het gaarne toe, dat eene bloote kwestie over het mijn en dijn noch door deze kamer noch ook door het ministerie kan worden beslecht, maar zeer zeker behoort de beoordeeling der handelingen van de ministers bij de kamer te huis, en daarom is het ook haar pligt omtrent dergelijke zaken inlichtingen te verlangen. De vorige spreker heeft gevraagd, waartoe de conclusie van het rapport zal leiden. Spreker zegt; tot beantwoording der vraag, wat de kamer zal hebben te doen, indien blijkt, dat waarheid is, wat in het adres wordt aangevoerd; indien het blijkt dat de grondwet werkelijk niet is nageleefd. Hij verklaart rondborstig, dat het lezen der brochure van den advokaat Philips, handelende over de overeenkomst nopens de kapittel-goederen te Haaften, namens den Staat gesloten, hem grootelijks heeft verbaasd. En wanneer het waar is, wat daar wordt aangevoerd, dan komt het hem voor, dat, hoe men de zaak ook beschouwt, het vorig ministerie gehandeld heeft in strijd met zijne verpligtingen en met de grondwet. Indien toch de Staat eigenaar was van de hier bedoelde goederen, dan zeer zeker is door de gesloten transactie de Staat benadeeld, omdat aanzienlijke bezittingen van meer dan 200 bunders land als het ware voor eene kleinigheid zijn weggeschonken, terwijl bovendien de som van *f* 20,000, waarvoor de afstand der goederen is geschied, niet is gekomen in de kas van den Staat, maar in die der Hervormde kerk. Buitendien als de Staat werkelijk eigenaar was, dan is de plaats gehad hebbende overdragt lijnregt in strijd met de bepalingen der wet nopens de vervreemding van 's lands domeinen, en dan verbleef de keuze niet aan den minister, maar was hij gebonden aan de wet. Maar indien de Kerk eigenaars of regthebbende was op die goederen, dan gold het eene zaak, die niet was van de competentie der regering; dan gold het een strijd tusschen den heer van Haaften en de Kerk; en wanneer dan de Kerk kwam bij de regering met verzoek om tusschenkomst en regeling, dan had de regering moeten antwoorden, dat dit niet van hare competentie was; door dit niet te doen, heeft zij zich geplaatst op het terrein der regterlijke magt. Maar er is nog meer. Indien de Kerk werkelijk eigenaresse was, dan is zij uit haar eigendom ontzet, dan zijn hare regten geschonden en is zij in hare teederste belangen gekrenkt. En eindelijk indien de heer van Haaften eigenaar is, dan ook is het niet de Staat of het ministerie, maar de burgerlijke regter, aan wien de uitspraak verbleven is. De vorige spreker heeft gezegd, dat de gemeente de regeling van het ministerie verzocht heeft en dat het de zaak juist zoo geregeld heeft als de Kerk dit verlangde, namelijk de verhooging van de predikants-bezoldiging; maar toegegeven, dat de Kerk dit verkregen heeft, dan nog is dit geschied ten koste van het bezit der kapittel-goederen en verliest zij alle aanspraak op het bezit van al die goederen, wanneer de transactie blijft bestaan. Spreker wil zich niet mengen in het gebeurde, maar beweert, dat het ministerie, dat de transactie sloot, niet aldus had mogen handelen; dat daardoor de bepalingen der grondwet zijn miskend en dat derhalve de gevraagde inlichtingen noodig zijn, opdat de Kamer wete, wat haar te doen staat

De heer *Groen van Prinsterer* ondersteunt het voorstel der commissie voor de petitien, ook uit het oogpunt van de regten der Kamer en van haren pligt om toe te zien op de behoorlijke uitvoering der Grondwet en andere wetten van den Staat. Ook spr is van oordeel, althans onder den indruk van het gebleken uit de bekende stukken nopens deze zaak, dat de regering door hare decisie, hoe welgemeend ook, hare bevoegdheid is te buiten gegaan en hij is het ook eens met den heer van Hoëvell, dat, waar, zoo als hier de quaestie van eigendom zoo zeer vereenzelvigd is met een der gewigtste en teederste quaestien van ons staatsregt, de Kamer zeer zeker bevoegd is, om alle noodige inlichtingen te vragen, en daar hij de overweging der zaak wenschelijk acht, zoo ondersteunt hij het voorstel der commissie.

De heer *Donker Curtius* beschouwt de zaak uit een ander oogpunt. Tot dusverre gingen de sprekers uit van de stelling, dat óf de Staat, óf de heeren, óf de gemeente den eigendom der goederen bezat, maar de zaak is anders. Die kapittel-goederen heeft de Staat gehad in eigendom, maar heeft ze in administratie gegeven; doch dat beteekent niet, dat, die de goederen kreeg, ze blootelijk zou beheeren, maar dat beteekende, dat die de vruchten zou trekken onder zekeren last van uitkeering. De Staat, door de goederen in administratie te geven, behield een voortdurend regt van *toezigt*; die de goederen in administratie had, ontving een last tot uitkeering, en de gemeente had het regt op die uitkeering. Als er nu twist ontstond over de uitkeering, dan kon de Staat uit kracht van zijn regt van toezigt tusschen beide treden. Nu wil spreker niet defenderen wat de Staat in deze gedaan heeft, maar indien de Staat verder gegaan mogt zijn dan zijn regt van toezigt veroorloofde, dan is dit geschied op last of gemagtigd door de gemeente, of het is geschied zonder magtiging. Zoo ja, dan kan de gemeente zich niet beklagen ten aanzien der regering, zoo neen, dan is de transactie niet verbindend. Spreker meent in de conclusie van de commissie eene te verre strekkingte zien; hij zou zijn óf voor bloote nederlegging ter griffie óf voor eenvoudig renvooi aan het ministerie.

De heer *de Fremery* wijst nogmaals het ware standpunt der zaak aan; de requestranten beklagen zich, dat kerkelijke eigendommen zijn vervreemd en weggeschonken aan particuliere personen; de commissie vindt in de stukken, dat het gouvernement zegt, dat de bewuste goederen zijn het eigendom van den Staat; maar dat blijkt niet officieel, zoodat de kamer de officieele wetenschap dienaangaande niet heeft en uit dien hoofde dient er over de vraag, of het ministerie de eigendomskwestie beslist heeft en verder, of Staats-domeinen zijn vervreemd zonder inachtneming der wettelijke bepalingen, — opheldering ingewonnen te worden.

De *Minister van Justitie*, zonder eenigermate te willen vooruitloopen op de beslissing der kamer, wenscht alleen dit op te merken, dat werkelijk een contract bestaat, waaruit regten voor den heer Dutry van Haaften voortvloeijen, dat dit contract niet eenzijdig kan worden te niet gedaan; dat het waar is wat in de premissen van het rapport wordt gezegd, dat alleen de regterlijke magt de zaak beoordeelen moet en dat derhalve dat formele contract uitvoering moet hebben, tot dat de regterlijke magt daarvan gesaisisseerd zal zijn.

De heer *Groen van Prinsterer* ontwikkelt nader, dat de toewijzing van de conclusie der commissie, niets hoegenaamd praejudicieerd, omdat zij alleen strekt tot het bekomen van hoog noodige inlichtingen.

De heer *de Man* merkt op, dat men eigenlijk afgeweken is van het ware punt der discussie; men heeft in het breede uitgewijd over het eigendoms-regt, over de bevoegdheid der kamer enz. terwijl de eenige vraag is of de kamer, in het gegeven geval, inlichtingen van het ministerie verlangt. En daar de kamer tot op dit oogenblik niets anders kent dan het verzoek der adressanten en de brochure, gelooft hij, dat die inlichtingen noodig zijn en dat de handhaving van den werkkring der kamer ook medebrengt, om de conclusie der commissie aan te nemen.

De heer *de Fremery* merkt nog op dat er hier geen spraak kan zijn om te treden in de innerlijke waarde van het geschil, maar alleen in de beoordeeling van het feit, of de regering tot het sluiten der overeenkomst bevoegd was en of er door den afstand der domeinen gehandeld is tegen de wet van 1848. Over een en ander is de kamer zeer zeker bevoegd te oordeelen, en bij gemis aan officiele stukken, meende de commissie inlichtingen te moeten vragen.

De *Minister van Justitie* is bereid het contract over te leggen, maar moet toch opmerken, dat de meening, die geopperd is, als of de bepalingen der wet nopens den verkoop van domeinen uit het oog verloren zijn, eigenlijk involveert op de regten der regterlijke magt.

De heer *Fokker* ondersteunt het overgaan tot de orde van den dag. De kamer is niet bevoegd over de eigendoms-questie te beslissen en over de benadeeling der schatkist handelt het adres niet. Overigens is het contract, der kamer bekend, waartoe zouden dus de inlichtingen strekken. Meent een der leden, naar aanleiding van deze zaak regt tot interpellatie te hebben, die weg staat open

De heer *van der Linden* is voor de conclusie der commissie. Hij gelooft toch niet, dat de kamer in deze alleen heeft te delibereren over de zaak, voor zoo verre de klagt der adressanten betreft, maar door de behandeling der petitie is de gansche zaak aan de orde en niet beperkt binnen de grenzen waarin de petitionarissen haar beperken. Hij is het ook niet eens met den minister, dat de regering alleen volstaan kan met de bloote overlegging van het contract. De regering zou niet verantwoord zijn, om daar waar gevraagd wordt om inlichting, zich te bepalen tot de overlegging van het contract, terwijl er zeker bij de regering een stapel van gewisselde stukken voorhanden is. Spr. zal niet treden in de eigendoms-questie, maar over de vraag of het gouvernement bevoegd was tot het sluiten der overeenkomst, daarover kan de kamer oordeelen, wanneer zij de noodige inlichtingen heeft. Als de regering zegt, dat de Staat eigenaar is, of dat hij het niet is, dan staat aan de Kamer het onderzoek nopens de bevoegdheid der regering tot het sluiten van het contract.

Niemand meer het woord vragende, worden de discussien gesloten. De voorzitter wil alsnu de conclusie der commissie in omvraag brengen, maar er is geen genoegzaam aantal leden tegenwoordig Derhalve wordt de beslissing uitgesteld tot Maandag.

Zitting van Maandag, 3 Junij.

In deze zitting is met eene meerderheid van 25 tegen stemmen het voorstel der Commissie aangenomen.

Gisteren morgen ten 8 ure is te 's Hage het volgend ziekte-berigt van den jongen prins Maurits openbaar gemaakt:

»De koortsverheffing van gisteren was minder hevig. In den nacht heeft de prins een paar uren rustiger geslapen."

Z. M. heeft op verzoek van den heer B. Wijsman, alhier, in hoedanigheid van directeur der *Amsterdamsche Assurantie-Maatschappij*, bewilliging verleend tot het verlengen van den duur dezer naamlooze vennootschap voor den tijd van tien jaren, in te gaan met den *eersten* Januarij 1851 en eindigende met den *laatsten* December 1860, tot welke verlenging door de vennooten besloten is in hunne algemeene vergadering van 12 Maart jl.

Door de Arrondissements-Regtbank te Zwolle zijn de volgende candidaten geplaatst op de aanbevelingslijst voor de opengevallen plaats van kanton-regter te Vollenhoven: Mr. Kortenbont van der Sluis, C. Bon Bentinck en Heloma.

Herhaaldelijk is er door de Katholijken geklaagd dat zij bij de bedeeling der ambten verongelijkt werden: doch naar het schijnt te vergeefs, want, om niet van vroegere nominatien in deze Provincie te spreken, waarom draagt men, nu zich geschikte Katholijke candidaten opdoen, geen Katholijk voor, terwijl er bij de 13 kantonregters slechts één Katholijk is?

De Katholijken in Californië hebben zich tot den Bisschop van New-York gewend met het verzoek om hun eenige priesters te zenden. Daar intusschen het diocees van New-York zelf nog gebrek aan geestelijken heeft, zoo heeft de Bisschop dit verzoek naar Parijs verzonden. Dien ten gevolge zullen eerlang eenige zendelingen derwaarts de reis aannemen.

Men leest in de *Nederlandsche Stoompost*:

»Uit eene goede bron vernemen wij, dat bij de Stenden van Hannover is besloten tot het aanleggen van eenen spoorweg van de vesting Minden, in Pruissen, over Osnabruck naar Lingen, op eene lengte van 36 uren; dat niet alleen de concessie van Hannover daartoe is verleend, maar ook voor het gedeelte dat aan Pruissen behoort. De Stenden hebben voorloopig 800,000 thaler toegestaan tot het aanleggen der aardebaan, met bepaling, dat deze baan in 5 jaren tot stand zal worden gebragt, te beginnen met 1850 en geëindigd moet zijn in 1855. In dit najaar zullen de werkzaamheden reeds aanvangen en wel in de lage veen- en moerasgronden.

»Het uitzigt is daarbij gegeven op de Emder-, Munster-, Linger- en Weserbaan. Eene tijding voorzeker, die voor Hollandsche handelaren van het grootste gewigt is, in betrekking vooral tot de aanstaande kanalisatie-plannen in Overijssel. »Nederland zal op die wijze, op eene voor hem voegzame en voordeelige wijze verbonden worden met het spoorwegnet van geheel Europa."

De laatste zitting van ons kanton-geregt te Noordwijk was waarlijk belangrijk te noemen voor den opmerkzamen beschouwer van de spanning, welke zich dezer dagen kenmerkt tusschen de verschilllende godsdienstige gezindheden.

De Pastoor de P.... is, ten bate van den eischer C. d. W., veroordeeld, behalve de kosten, tot *f* 1,50 schadevergoeding voor het aan hem ontnomen Nieuw Testament, hetgeen Zijn Eerw. had verbrand, en dus niet kon terug geven. — De Napelsche Catechismus was daags vóór de zitting door een meisje bij C. d. W. in huis nedergelegd.

De Protestantsche ouderling W. v. d. K. werd veroordeeld, tot boete en in de kosten, wegens hoon en laster jegens zijne buurvrouw.

Men had ook de behandeling verwacht der zaak van den vroeger reeds correctioneel gestraften, anderen ouderling C. D. B., thans in regten betrokken wordende, ter zake van het bedriegelijk terug houden van gelden, zijnen minvermogenden zwager competerende. Deze zaak wordt nu gezegd eene vordering te zijn van *f* 1300.

(*Zondagsblad.*)

Jufvrouw A. L. G. Toussaint heeft hare Alkmaarsche zusters helpen oproepen, om ook wat te geven aan Dr. Gützlaff voor de bekeering der Chinezen. De aanspraak aan de meisjes van Alkmaar begint aldus: »Eene heilige geestdrift is ontwaakt voor eene groote en heilige zaak." Als 't nieuwtje er af gaat en de barmhartigheid te kort schiet, zal men voor de Chinezen handwerkjes gaan maken en loterijen verzinnen. Let op! Doch zou 't nog niet beter zijn, indien men begon met zich zelf te bekeeren, in plaats van de Chinezen? Voorzeker, maar men zou daarvan minder ophef kunnen maken in de couranten. Alwéér een nieuw teeken onzes boozen tijds! (*Id.*)

LEYDEN, 2 Junij. De prins van Canino (Lucien Bonaparte), die ruim een jaar in onze stad vertoefd heeft en zich gedurende dien tijd met zijne ornithologische studien heeft bezig gehouden, is eenige weken geleden uit onze stad vertrokken en bevindt zich op dit oogenblik te Brussel. Wij vernemen echter, dat hij plan heeft over eenigen tijd alhier terug te keeren. (*H.*)

UTRECHT, 1 Junij. In het begin deze week is de hoofd-ingenieur Fynje van Salverda, van hier naar Antwerpen vertrokken, om aldaar met een Belgischen ingenieur schikkingen te maken aangaande den te leggen grindweg van Turnhout op Tilburg. In verband met dien weg, is het plan, ook den Straatweg tusschen deze stad en het fort Isabella tot aan de Roodebrug te verhoogen en watervrij te maken. Deze stad zou alzoo het middelpunt zijn van een grooten watervrijen weg, van Utrecht loopende naar Antwerpen; daardoor zou ook tusschen Amsterdam en Antwerpen eene communicatie te lande ontstaan, die niet door water, storm of ijs kan worden afgebroken. (*Nederlander.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 1 Junij. De zitting der Wetgevende Vergadering was heden zeer belangrijk, vermits de meerderheid daarin de zege heeft behaald, door het *aannemen der kieswet*.

De zitting was over het algemeen minder onstuimig dan de vorige, waarin over de kieswet gehandeld is. De laatste artikels zijn achtervolgens zonder veranderingen aangenomen. Een enkel amendement, dat van de Larcy, verwekte eenige opschudding; het had ten doel, door het opheffen van eenige bepaalde formaliteiten, den vereischten tijd van domicilie, die regt geeft tot het kiezen, voor eene geheele categorie van burgers in plaats van 3 op 2 jaar te stellen. Bij eene tweede stemming over dit voorstel werd het echter verworpen.

Het geheele ontwerp van de gewijzigde kieswet is daarna *aangenomen.* met 433 tegen 241 stemmen. De Montagne heeft 170, en de *tiers-parti*, waartoe Cavaignac behoort, 50 stemmen tegen het ontwerp geleverd.

— In de zitting der Wetgevende Vergadering van heden vestigde Léon Faucher in zijn rapport over de petitien de aandacht op die, welke tegen de kieswet protesteren. Vele derzelve zijn in zeer ongepasten stijl vervat, andere zijn van vrouwen, minderjarigen of bedeelden, vele schijnen valsch te zijn. De Vergadering besliste de regelmatige petitien op het *bureau des renseignements* te deponeren, en de als valsch beschouwde en die, welke geen naam van den drukker dragen, aan den minister van justitie te verzenden. Bij stemmen werd hiertoe besloten met 429 tegen 220 stemmen.

— Men spreekt thans veel van de vermoedelijke aftreding van den generaal d'Hautpoul als minister van oorlog. De generaal is een zeer verdienstelijk en ordelievend man, doch, geen geoefend staatsman en niet voor zijne moeijelijke taak berekend. Men vermoedt dus dat hem een andere post zal opgedragen worden. Dat de generaal Lahitte in zijne plaats minister van oorlog zou worden, blijkt evenmin als dat Drouyn de l'Huys laatstgenoemden minister voor de buitenlandsche zaken zou opvolgen.

— Aangaande het geschil met Engeland meent men thans te kunnen verzekeren dat eene vereffening van hetzelve zeer nabij is. Sommigen zeggen zelfs dat er inderdaad reeds eene schikking getroffen is, daarin bestaande dat men op het te Londen door Lord Palmerston en Drouyn de l'Huys ontworpen traktaat terugkomen, en aan het Grieksche gouvernement de keuze tusschen de bepalingen van dat traktaat en de door den heer Wyse gestelde voorwaarden overlaten zoude.

— Er hebben alhier eergisteren avond en den daaropvolgenden nacht 45 arrestatien en zeer vele huiszoekingen plaats gehad in de straat Michel-le-Comte. Onder de gevatte personen treft men een aantal vrouwen aan en o. a. de beruchte Jeanne Derouin, welke socialistische priesteres, naar men zegt, den voorzitterstoel bekleedde in eene politieke clubs, die geregeld werd bezocht door afgevaardigden der zoogenaamde *associations fraternelles*; waschvrouwen, naaisters, tot zelfs vroedvrouwen, voorts meubelmakers, kleermakers, koks, metselaars en boekdrukkers, zonden hunne afgevaardigden derwaarts. Het schijnt dat er belangrijke stukken gevonden zijn. Alle beschuldigden zijn buiten toegang gesteld, en de justitie zet het getuigen-verhoor met grooten spoed en ijver voort.

— De opperbevelhebber der 5de en 6de militaire divisien heeft de uitgave en de verkoop van Sue's roman, *les Mystères du Peuple*, in al de departementen van de 6de divisie verboden.

ENGELAND.

LONDEN, 1 Junij. Het Huis der Gemeenten beraadslaagde eergisteren over eenige op de bill tot vermeerdering der kiezers in Ierland voorgestelde additioneele artikelen. Met 168 tegen 21 stemmen nam het huis eene door den procureur-generaal voorgestelde bepaling aan, strekkende om het gouvernement te veroorloven, op aanzoek der graafschaps-overheden, nieuwe kiesdistricten te vormen ten einde het uitbrengen der stemmen te vergemakkelijken. De overige amendementen werden verworpen.

In den namiddag heeft het Huis der Gemeenten zijne zitting in de oude zaal hervat. Lord John Russell berigtte, onder toejuichingen, dat het kabinet een wetsvoorstel in bewerking heeft, tot afschaffing van het onbillijke zoogenaamde *predikantsgeld* in Ierland, eene belasting welke de Katholijken op moeten brengen om de Anglikaansche predikanten te onderhouden. Fagan trok op deze verklaring een reeds vroeger door hem gedaan voorstel, van dezelfde strekking, in, waarna Lord Ashley een voorstel ter tafel bragt tot afschaffing van den Zondagarbeid op de postkantoren, hetwelk, in weerwil der oppositie van den kanselier der schatkist met 93 tegen 68 stemmen werd aangenomen. In deze zelfde zitting is besloten, van de door lord John Russell ingediende bill tot toelating van Israeliten als leden van het parlement, de eerste lezing te doen plaats hebben.

— Het Huis der Lords verleende gisteren verlof tot de tweede lezing der bill, waarbij magtiging verleend wordt tot het in beslag nemen der te veld staande oogsten in Ierland, opdat de pachters het betalen der pacht aan hunne landheeren niet zouden kunnen ontduiken. Graaf Grey, secretaris van staat voor de koloniën, stelde de tweede lezing der bill nopens het beheer der Australische Kolonien voor. Na korte beraadslagingen werd de bill voor de tweede maal gelezen.

— In de zitting van gisteren van het Huis der Gemeenten deed sir E. Buyton een voorstel tot afschaffing van den volgens hem onregtvaardigen en onstaatkundigen maatregel om de suiker van vrijen arbeid uit de Engelsche kolonien en buitenlandsche bezittingen, bloot te stellen aan de onbeperkte mededinging van de suiker der slavenhoudende landen.

W. Evans ondersteunde de motie en verklaarde zich in allen gevalle tegen eene verlaging der differentieele regten. Ook Hume vond den tegenwoordigen toestand onregtvaardig en onstaatkundig.

Na eenige discussie werd de motie met 275 stemmen tegen 234 stemmen verworpen.

— De heer William Stafford Jerningham, attaché bij het Britsche gezantschap te 's Gravenhage, is benoemd tot Secretaris der Britsche legatie te Rio-Janeiro.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 2 Junij. Men verneemt, dat de tusschen Pruissen en Oostenrijk ontstane zwarigheid nopens het voorzitterschap bij het Frankforter congres, daardoor uit den weg zal geruimd worden, dat eerstgenoemde deze vraag voor het oogenblik zal laten berusten, zonder aan Oostenrijk dit voorzitterschap als een voortdurend regt af te staan. Er blijft echter nog eene ernstige zwarigheid uit den weg te ruimen, namelijk de regeling der stemmen. Oostenrijk wenscht dat deze overeenkomstig het vroegere gebruik bij den bondsdag in stand worde gehouden, terwijl Pruissen verlangt, dat elke der 35 regeringen éene stem zal uitbrengen.

— Uit Munchen wordt berigt, dat de minister van oorlog, von Lüder zijn ontslag gevraagd en bekomen heeft.

— Men schrijft uit Erfurt dd. 28 Mei:

Volgens een heden morgen alhier aangekomen bevel moet onze stad en vesting onverwijld in staat van verdediging gebragt worden. Hetzelfde bevel, moet ook uitgevaardigd zijn voor de Elbe-vestingen, Torgau en Wittenburg, alsmede voor de vestingen aan de Silezische grenzen. Deze onverwachte maatregel heeft op handel en verkeer een onaangenamen indruk gemaakt. Morgen reeds beginnen de werkzaamheden met het omhakken der boomen op het *glacis* der vesting. De *Deutsche Reform* meldt iets diergelijks van de vesting Neisse.

BERLIJN, 1 Junij. De bulletins, omtrent des Konings gezondheidstoestand blijven voortdurend zeer geruststellend..

— De ministerraad heeft zich bezig gehouden met het behandelen der maatregelen, welke men voornemens is omtrent de drukpers te nemen.

Men zegt dat de koning van Pruissen den keizer van Rusland een eigenhandigen brief heeft toegezonden, warrin de politiek van vorst Schwartzenburg hevig gegispt wordt.

— Manteuffel, adjudant des konings en neef des ministers, heeft in last om den Russischen keizer te Warschau een eigenhandig schrijven des konings van Pruissen te overhandigen. Sommige dagbladen verzekeren, dat deze brief de bepaalde verklaring inhoudt, dat Pruissen de herstelling des ouden bondsdags in geen geval zal toelaten, terwijl volgens anderen in dezen brief van wege Pruissen aan den keizer de wensch is te kennen gegeven, dat Rusland zich, in geval van ernstige verwikkelingen tusschen Oostenrijk en Pruissen, van alle tusschenkomst zal onthouden, ten einde geen Europesche oorlog ontsta.

ITALIE.

Uit Rome wordt gemeld dat het nieuwe plan tot organisatie des legers is goedgekeurd. Het corps Velites zal tot 5,000 man gebragt worden. Gen. Gemeau heeft de Fransche troepen geïnspecteerd. Gen. Sauvan is naar Frankrijk teruggekeerd. De gezant de Rayneval heeft zijne geloosbrieven overhandigd.

BELGIE.

BRUSSEL, 2 Junij. Op het einde der zitting van den Senaat, van eergisteren las de minister van binnenl. zaken het kon. besluit voor, waarbij de zitting wordt gesloten verklaard.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 3 Junij.

Van 27 Mei tot 1 Junij 1850 zijn ingeschreven:

Voltrokken Huwel.	79.	Levenloos aangegeven Zonen. . .	2
Geborenen	165.	dito dito Dochters .	5.
Overleden	117.	Elders overl. en alhier ingeschreven.	6

Totaal	Gehuwde Paren	1067.	Sedert primo Januarij 1850
	Geborenen	3428.	
	Alhier overledenen	2994.	
	Elders overl. en alhier ingeschr.	123.	

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Fonds	Rente	1 JUNIJ 4½ u. gebl.	3 JUNIJ 4½ u.		gebl.
Nederl. Werkel. Schuld à	2½ pCt.	56¼	$56\frac{3}{16}$ à	56½	$56\frac{7}{16}$
Dito Dito	3	66	65⅞	66	65⅞
Dito Dito	4	$85\frac{15}{16}$	85⅞	86¼	
Dito Obligatien O I.	4		85	$85\frac{1}{16}$	
Amortis. Syndic.	3½	87¼	87⅛		
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorweg	»		90		
Aand. Holl. S. M.	»				
Obligatien	»				
BELGIE, Obligatien 1844	»				
Cert. bij de Belg. Bank	2½		47⅛		
Dito bij Rotsch. en Volksv.	»	47⅝	$47\frac{5}{16}$	47⅝	47½
FRANKRIJK, Obligatien	3	52⅞	52⅞	$53\frac{1}{16}$	53
SPANJE bij *Ardoin* £ 85	5	12¾	12¾	12⅞	
Dito Dito » 510	»	$13\frac{1}{16}$	13⅛	13¼	13⅛
Dito Onbep. Stukken	»				
Dito	3	37¾	37¾		
Dito Binnenl. 2400 P.	»	$32\frac{7}{16}$	32⅜	32½	$32\frac{7}{16}$
Coup. *Ardoins*	»	8	$7\frac{13}{16}$		
Passive	»				
Fransche Uitgest.	»				
PORTUGAL te Londen 5 pCt. nu 4	»	35⅛	35	35⅛	
Dito Dito	»	35⅝	35⅜	$35\frac{9}{16}$	
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	105	105	105⅛	
Dito Dito 1828 en 1829	»		104½		
Cert. bij d°. 1831 en 1833	»	95⅝			
Dito bij *Hope*	4	86¾	86⅝		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	»	85⅞	85⅞	86	
Dito bij id. 5de Serie	4		85⅛	85¼	
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6	64¼			
Cert. van dito	»	64⅝	64½	$64\frac{9}{16}$	
POLEN, Aand. à fl. 500	4				
Dito met Lot » 300	»				
[illegible] Bank-Actiën	»				
[illegible], Aand. met Lot. R 50	*f*				
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	76	76¼	76¼	
Dito Nieuwe	2½	40¾	41⅛	$41\frac{7}{16}$	
Dito Nieuwe	5	81	81¼	81¼	
Ween. Bank bij *Goll en C.*	»		82		
Dito	4		68½		
Aand. met Loting fl. 500	*f*				
Nieuwe dito » 250	»				
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer*	5 pCt.				
BRAZILIE te Londen 1824	5	89¼			
Dito Leening 1843	5	87¼			
Dito £ 100	»				
PERU	4				
MEXICO	5	$29\frac{3}{16}$	29⅛	29¼	29⅛
VENEZUELA 6 pCt. nu	2¾				
NEW GRENADA 6 pCt. nu	1¼				
ECUADOR	»				
Coup. Ecuador	*f*				
GRIEKEN	»				

Peru, uitg. $33\frac{3}{16}$, ⅛; Den. 5 pCt. 97¼, ⅜; 4½ pCt. Eng. Russ. 95.

Van Holl. fondsen waren Integralen wederom tot verhoogde koers gezocht. 3 en 4 pCt. prijshoudend. 3 pCt. Fransche bij tamelijk veel handel als Zaturdag. Belg. iets lager, als ook Spaansche fondsen. In Metall. was de omzet zeer uitgebreid en bleven aanzienlijk williger. Russische nagenoeg onveranderd. Van Zuid-Amerik. fondsen waren Mexic een weinig lager; in de andere soorten was bijkans geen affaire.

Laat beurs bleven 4½ pCt. Holl. tot verhoogde koers gezocht.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pc., Prolongatie 2¼ pc., Disconto 2 pCt.

Wisselkoers.

2/m. Parijs 56¼; Zigt Parijs $56\frac{3}{16}$; 2/m. Londen 12,02½; Zigt Londen 12,02½; 2/m. Hamburg 35¼; Zigt Hamburg 35¼; 3/m. Lissabon 42⅞; 3/m. Porto 42⅞; 2/m. Petersburg 1,88.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 1 Junij. Belg. leen. 2½ pc. 50; 5 pc. 98⅞; 4½ pc. 89¼; Spanje Ard. 5 pc. $12\frac{3}{16}$; Binnenl. 3 pc. $32\frac{9}{16}$; Coupons —; Rom. Leening 78¼.

PARIJS, 1 Junij. Fr. 3 pc. 58,80; 4½ pc. —,—; 5 pc. 93,25; Schatkistb. 4,50; Bank-Actien 2210; Belg. 1840, 5 pc. 99; 1842; 5 pc. 99; 4½ pc. 89; Spanje, Buitenl. 3 pc. 33⅛; Binnenl. 3 pc. 33; Piemont Leen. 1849, 935,—; Rom. Leen. 1850, 78.

LONDEN, 1 Junij. Cons. kont. — a —; op tijd 96¼ a 96⅜; Bras. 87 a 88; 1829/39 86 a 87, 1843 85 a 86; Buenos-Ayros 52 a 54; Den. 3 pc. 72 a 74; N. L. 5 pc. 98 a 99; N. Deenen 8¼ a 8¾; Ecuad. 3½ a 3¾; Gren. 16¼ a 16¾; Uitgest 3⅛ a 3¾; Mexico 30⅞ a 31⅛; Peru 4 pc. 76 a 76½; Uitg. 33⅛ a 33⅝; Grieken — a —; Port. 5 pc. 84 a 86; 4 pc. 33¼ a 33¾; 3 pc. 32 a 32½; Rusl. 1822, 5 pc. 107 a 108; (N.) 4½ pc. — a —; Spanje 5 pc. 17⅛ a 17⅜; id. 3 pc. 37¾ a 38; id. Passive 3¾ a 3⅞; Holl. 2½ pc. 56½ a 57; id. 4 pc. 85½ a 86; Ven. 32 a 33; Uitg. 11½ a 12; Belgie 4½ pc. — a —.

BERLIJN, 1 Junij. Schuldbr. 3½ pc. 83¾; Loten 103½; Rusl. bij Stiegl. 4 pc. —; Pools. 4 pc. 78; Loten fl. 200, $95\frac{11}{16}$; id. fl. 300, 126; id. fl. 500, 79¼.

HAMBURG, 31 Mei. Rusl. Engels. leening 104½. Cert. bij Stiegl. 4 pc. 85½; Spanje, Ard. 5 pc. 11⅜; id. Binnenl. 3 pc 30.

FRANKFORT, 1 Junij. Met. 5 pc. 77½; 4 pc. 59¾, 2½ pc. 41½; Bank-Actien 1062; Darmst. Lot. fl. 50, 73½; id. fl. 25; 26⅛; Badensche Lot. fl. 50, 52⅜; id. fl. 35, 31½; Nassaus. 24⅛; Holl. 2½ pc. 56; W. S. 4 pc. 86¼; Sijndic. 3½ pc. 87¼.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 3 Junij.

GRAANMARKT.

N. Poolsche *Tarwe* bij partij lager afgegeven als 130 ℔ *f* 270; voorts nog bij gerijven verkocht: 131 ℔ o. b. Poolsche *f* 287, *f* 290; 130 ℔ n. dito *f* 280; 128 ℔ j. dito *f* 270; 128 ℔ j. Rijn *f* 250; 126 ℔ j. Zeeuwsche *f* 245; 121 ℔ j. Vriesche *f* 200; 129/30 ℔ n. Geld. *f* 220.

Rogge zonder verandering: 119 ℔ o. Pruiss. *f* 146; 125 ℔ j. dito *f* 152; 118 ℔ Odessa *f* 133.

Garst in een doen: 105 ℔ Old. Zomer. *f* 95.

Haver zonder handel.

Boekweit stil 124 ℔ n. Amerf. *f* 150; 116 ℔ n. Holst. *f* 135.

Op 9 vaten Olie in Sept. 56 £. *Raapolie* op 6/w. *f* 44¼, Vliegend *f* 43½, 3; 1°. Mei ek. *f* 35; Sept. 34; Oct. *f* 34⅛; Nov. en Dec. *f* 34. *Lijnolie* op 6/w. *f* 34½; Vliegend *f* 33½. *Hennepolie* op 6/w. *f* 39¼. *Raapkoeken* *f* 52, 53. *Lijnkoeken* *f* 6, 8.

LEIDEN, 1 Junij. Boter *f* 27 tot 32 pr. vierde vat Tarwe *f* 7,30 tot 7,70; Rogge *f* 4,50 tot 4,80; Gerst *f* 3,30 tot *f* 3,50; Haver *f* 2,40 tot 2,80; Paardeboonen *f* 3,70 tot *f* 3,90; Duivenboonen *f* 4,30 tot 4,50, per Ned. Mudde.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 31 Mei. C. Norup, Beurs van Amsterdam, Cadix, om Order. - E. P. Mooi, Tiessina, Cardiff. - K. E. Tiktak, Jantina Feumina, Libau. - H. H. Smit, Annechiena Engelina, Dantzig. — 1 Junij. K. B. Tippema, Vriendschap, Londen. - J. H Bieze, Hadmina, Seaham. - G. G. de Winter, Catharina, id - J. O. Staal, Tjadda, Koningsbergen - T. A. Steffens, Alida Maria, Dantzig. - O. J. Bok, de Jager, Torravechia. - T. de Jong, Mina, Hull. - A. Lindberg, Freden, Abo. - C. H. Vaalman, Catharina, Koningsbergen. - J. Gjersoe, Grev. Wedel Jarlsberg, Drammen. — 2 Junij. G. K. Boon, Jufvrouw Hendrika, Newcastle. - D. H. Donema, Renske Hooiten, Memel. - H. R. Schuth, Gesina, Koningsbergen. - J. B. Leijdersen, Fortuna, Frederikstad. - J. Jacobsen, Emanuel, Drammen.

HELVOET, 31 Mei. T. Vos, Heinrich Theodoor, Windau. - C. J. Boon, Jantina, Libau. - W. F. Schenk, Ida en Cornelia, id. - H. W. Lukens, Gesiena, id. — 1 Junij. J. Meijer, Rhein, New-York. - J. Hodson, Beatitude, Londen - A. Minto, Agnes, Boness. - G. Pottinger, Chance, Newcastle. - B. J. Timmer, Elisabeth, Libau. - H. K. Potjewijd, Albertine, Pillau. - H. Weidt, Teutonia, Rig. - P. J. Dass, Jacoba, Windau. - J. de Groot, Lucas Wildervank, Libau. - G. G. Schuur, Jonkvrouw Elisabeth, Memel. — 2 Junij. H. Mc. Larth, Renown, Boness.

UITGEZEILD:

TEXEL, 31 Mei. J. Hofkamp, Tien Gebroeders, Newcastle. - 1 Junij. G. M. Gnodde, Aurora, Bordeaux. - O. E. Smith, Diana, (s.) Londen. - R. Williams, Roscommon, (s.) id. — 2 Junij. J. Buikes, Echo, Batavia. - N. Cafaero, Orsalina, Napels. - J. Buso, San Joseppe, id. - H. R. Giezen, Nijverdal, Hull.

HELVOET, 31 Mei. T. Moloneij, Maese, Hull. - H. Nieman, Mrrie, Archangel. — 1 Junij. H. C. Kool, Maracaibo, Curaçao. - T. Colijer, Magnet, (s.) Londen. — 2 Junij. J. W. Taijlor, Wool Packet, Londen.

SCHEEPS-VRACHTEN.

PILLAU, 27 Mei, Naar Amsterdam, *f* 21; naar de Maas *f* 22; naar Antwerpen *f* 23, alles voor Rogge.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 3 Junij, in lading naar

Keulen	H. Visser, Morgenrood.
„	E. Haesters, Colln. N°. 16.
Mainz	W. Kelier. Maintz N°. 1.
Manheim	J. Dorsenbach, Jacob.
Weesel	B. Brinkamp, Twee Gebroeders.
Straatsburg	J. Kievits, Frankfort N°. 17.
Duisburg	J. L. Arets, Friedrich Wilhelm.
Frankfort en *Coblentz*	H. C. Brilmeijer, Frankfort N°. 10.
Dusseld. Neus en *Urdingen*	C. W. Leukering, Niederr. N°. 12.
Ludwigshaven en *Heilbron*	J. Hell, Johanna.
Venlo en *Roermond.*	F. Koppelaars (Beurt L. de Rijk en C°.) l'Hirondelle.
's Hertogenbosch en *Masstricht.*	H. v. Eyken Ls. de vier Geroeders. Sluit 8 Junij.
Tiel	F. den Hartog, de Vrouw Geertruida.
Maastricht	P. Wecks, de Stad Amsterdam.

KEULEN, 2 Junij in lading naar:

Amsterdam	Kapt. Jurrius	Köln N°. 18.
Rotterdam	„ v. Alen	„ „ 5.

KEULEN, 31 Mei aangekomen:

Kapt. Willems van Amsterdam met 2743 Ctn.
„ Schuller „ Rotterdam „ 4757 „

Rijnhoogte	ARNHEM 1 Junij	1 el 25 duim
	KEULEN 31 Mei	8 voet. 10 „

ADVERTENTIEN.

(307) Heden overleed, tot onze bittere droefheid, onze hartelijk geliefde tweede Dochter CAROLINA ELISABETH HELENA, in den ouderdom van 23 jaren en ruim 4 maanden, na een geduldig lijden van 40 weken en na voorzien te zijn geweest van de genademiddelen der H. Kerk. Wij betreuren in haar verlies een liefderijk en godvruchtig kind; hare zusters en broeders eene teederminnende zuster en hij, met wien zij in den echt dacht verbonden te worden, de hoop en het geluk zijns levens.

Ons verzekerd houdende van de deelneming onzer vrienden en bekenden, verzoeken wij van brieven van rouwbeklag verschoond te blijven.

UTRECHT, 30 Mei 1850.
F. J. BRANDS.
A. M. BRANDS,
HAAN.

(304) Op eene goed ingerigte **KOSTSCHOOL** in Gelderland, waar men zich bij een dozijn élèves bepaalt, bestaat met 1°. Sept. a. s. gelegenheid tot plaatsing van **3 R. C. JONGE HEEREN**, à *f* 200 's jaars. Om nadere inlichtingen vervoege men zich met *franco* brieven, Letter J. aan het bureau van *de Tijd*.

Een Jongeling 25 jaren oud, van de R. C. Godsdienst, gezond van gestel, goed kunnende lezen en schrijven, en van bewijzen van goed gedrag en eerlijkheid voorzien, wenschte ten spoedigste tegen salaris als **KNECHT** in een **PAKHUIS** of **MAGAZIJN** geplaatst te worden, onverschillig in welk vak. Reflecterenden adresseren zich onder Letter H. B. aan den Drukker en Uitgever dezer Courant.

NB. *Degene, welke voornoemde persoon eene soortgelijke betrekking bezorgt, doch onder geheimhouding, zal ruim beloond worden.* (309)

Bij den Uitgever dezes zijn de volgende nieuwe Werken te bekomen:

LES PAYSANS CATHOLIQUES par le Vicomte Walsh, 2 vol. in 8°. . . . . *f* 5.50
HISTOIRE DE FÉNELON, par le Cardinal DE BAUSSET, 4 beau vol. in 8°. avec portrait et fac-simile. *f* 11.00
TRAITÉ DE LA PREDICATION à l'usage des Seminaires par un Supérieur de Seminaire, 1 vol. in 8°. *f* 2.75
DE LA CHARITÉ envers le prochain, ses motifs, ses devoirs et ses défauts contraires par le [illegible] Pallu, de la Société de Jésus . . . . *f* 0.65
DE RELIGIEUSE in de eenzaamheid onderwezen; een werk geschikt voor alle geestelijke personen van beider geslachten, door J. P. PIAMONTI, Priester der Societeit Jesus . . . . *f* 1.40
DEMONSTRATIO CHRISTIANA et Catholica, auctore Fr. Leopold Br. Liebermann, 1 vol. gr. in 8°. en 2 colonnes . . . . *f* 2.00
Praelectionum Theologicorum COMPENDIUM ad usum Theologiae alumnorum. — De CONTRACTIBUS opera et Studio. Jos. CARRIÈRE . . . . . *f* 1.50
STATOLATRIE ou le communisme légal par l'auteur de la solution de grands problèmes . . . *f* 0.60
DE LA DIVINE PROVIDENCE ou exposé de la conduite pleine d'amour que Dieu tient à l'égard des hommes, et du bonheur de ceux qui se soumettent, comme ils le doivent, à cette conduite . . . . *f* 0.25
MEDITATIONS en forme de Retraite sur l'amour de Dieu, avec un petit écrit sur le Don de soi-même à Dieu, par le père GROU de la Société de Jesus *f* 0.45
TRÉSOR DES COEURS, ou la Sainte Vierge Marie, notre modèle, notre médiatrice, notre appui, nos délices, par HUBERT LEBON . . . . *f* 0.35

Is verzonden het 22e Blad van den 5en Jaargang van het

LEES-MUSEUM

VOOR

Roomsch-Katholijken van alle standen.

Van dit goedkoope werk, welks rijke inhoud de stof bevat van circa 8 gewone boekdeelen in 8vo, en dat slechts *f* 3,00 in het jaar kost, en *franco* per post *f* 4,20, wordt 's wekelijks een vel druks afgeleverd, van 8 bladz. kl. folio formaat, of 16 kolommen; de inhoud is zeer onderhoudend en afwisselend. Nu vier jaren geleden is deze onderneming begonnen, met het doel, om het lezen van slechte boeken tegen te gaan, door het leveren van onschadelijke, aangename en dikwijls nuttige lektuur.

☞ Zie in ons N°. 820 den inhoud van den laatsten Jaargang, waarvan, even als van de drie vorige Jaargangen nog eenige Exemplaren tegen *f* 3,00 verkrijgbaar zijn.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.